

Collegebesluit

Onderwerp: Plan van aanpak Structuurvisie openbare ruimte 3e fase
BBV nr: 2015/184256

1. Inleiding

In 2010 is het project Structuurvisie openbare ruimte van start gegaan met als concreet product een bestuurlijk breed gedragen (ontwerp-) Structuurvisie openbare ruimte (SOR). Met de Structuurvisie openbare ruimte kunnen toekomstige projecten in de openbare ruimte sneller en goedkoper worden gerealiseerd, doordat keuzes waarover nu nog per project wordt gediscussieerd dan al op hoofdlijnen zijn vastgesteld door de gemeenteraad.

Er liggen veel claims op de openbare ruimte terwijl de beschikbare oppervlakte in Haarlem schaars is. De vraag die centraal staat in de Structuurvisie openbare ruimte is hoe deze ruimteclaims te prioriteren en aan te geven wat voor stad Haarlem wil zijn. De Structuurvisie openbare ruimte kijkt vooruit tot 2040.

Door vooraf duidelijke keuzes te maken wordt voorkomen dat ‘van alles een beetje’ gebeurt of dat vitale doch zwakke functies (zoals voldoende ruimte voor voetgangers en fietsers en groen en speelruimte voor kinderen) worden weggedrukt.

In de praktijk blijkt dat de kaderstellende documenten die Haarlem heeft onvoldoende handvatten bieden om keuzes te kunnen maken voor de inrichting van de openbare ruimte. Een visie op de openbare ruimte wordt gemist. Dit plan van aanpak bevat een voorstel hoe tot een door de gemeenteraad vastgestelde Structuurvisie openbare ruimte kan worden gekomen.

In de vorige bestuursperiode zijn al een hoofdlijnennotitie en voorontwerp Structuurvisie openbare ruimte vastgesteld door het college en voorgelegd aan de raad, en heeft de nodige participatie plaatsgevonden. Dat vormt de basis van waaruit het komende jaar verder wordt gewerkt. Een belangrijk onderdeel van de 3^e fase is de wettelijk verplichte Milieueffectrapportage.

De planning is er op gericht dat de Structuurvisie openbare ruimte medio 2016 kan worden vastgesteld door de gemeenteraad.

Aandachtspunt is het anticiperen op de invoering van de Omgevingswet in (onder voorbehoud) 2018.

2. Besluitpunten college

1. Het college stelt het plan van aanpak Structuurvisie openbare ruimte (3e fase) vast.
2. De kosten van het besluit bedragen € 90.000 en worden gedekt uit beleidsveld 04.01 Duurzame stedelijke ontwikkeling, product Ruimtelijke ontwikkeling.
3. Het college stuurt het plan van aanpak besluit Structuurvisie openbare ruimte (3e fase) ter bespreking naar de commissie Beheer, waarvoor ook de commissie Ontwikkeling wordt uitgenodigd.

3. Beoogd resultaat

De 3^e fase van het project Structuurvisie openbare ruimte moet leiden tot een (ontwerp-)Structuurvisie openbare ruimte, inclusief Milieueffectrapportage, die kan worden vrijgegeven voor inspraak.

De Structuurvisie openbare ruimte bevat de stedelijke oplossingsrichtingen voor alle netwerken waar nu nog sprake is van strijdige of botsende beleidsvoornemens en geeft aan waar ruimte vrij kan komen voor bijvoorbeeld woningbouw.

In deze fase wordt verder gebouwd op de resultaten uit eerdere twee fasen. Dat geldt niet alleen voor de inhoud maar ook voor de resultaten en toezeggingen uit het voorontwerp en de verwachtingen die zijn gewekt tijdens het participatietraject. Ook wordt de stap gemaakt van *abstracte* plannen naar een visie waarin *concrete* keuzes worden gemaakt over de prioritering van functies (zoals verkeer, bomen en water) voor de stedelijke netwerken.

Na de inspraakfase wordt de Structuurvisie openbare ruimte ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad.

Het uiteindelijke projectresultaat is een bestuurlijk breed gedragen (ontwerp-)Structuurvisie openbare ruimte die inhoudelijk voldoet aan de volgende eisen:

- Integraal.
- Maakt duidelijke keuzes voor het netwerk (op stedelijk niveau).
- Bruikbaar.
- De kaarten staan centraal; de visie en toelichting zijn helder geschreven.
- Tijdig gereed (medio 2016 vastgesteld door de gemeenteraad).
- Anticiperend op de nieuwe Omgevingswet.
- Bevat een programma met - voor zover mogelijk - toedeling naar gebieden, planning en financiële haalbaarheid. Daarbij is het van belang te beseffen dat ook al heeft Haarlem nu (nog) geen geld om bepaalde projecten uit te voeren, het wel verstandig is om de ruimte te reserveren voor over pakweg 10 á 15 jaar, als de gemeente wel over de benodigde bijdragen en/of middelen kan beschikken.

4. Argumenten

Het voorstel past in het ingezet beleid

Het voorstel draagt bij aan het doel uit de Programmabegroting 2015-2019 om te komen tot een hoogwaardiger stedelijke omgeving, zodanig dat de aantrekkelijkheid van Haarlem verder toeneemt (zie: programma 4 Duurzame stedelijke vernieuwing). Onder beleidsveld 04.01 is als prestatie geformuleerd dat de gemeente inzet op het behoud en versterken van de ruimtelijke kwaliteit, waarbij zij bij de toepassing van het ruimtelijk instrumentarium ervoor zorgt dat de schaarse ruimte zo goed mogelijk wordt benut en ingericht.

Een Structuurvisie openbare ruimte is een al langer bestaande bestuurlijke wens

Zowel in het coalitieprogramma Samen Doen! als het vorige coalitieakkoord wordt verwezen naar de Structuurvisie openbare ruimte.¹

¹ *Coalitieprogramma Samen Doen! 2014-2018*: "... Speciale aandacht gaat daarbij uit naar behoud en verbetering van de groene leefomgeving, de Haarlemse monumenten en cultuurhistorie. De Intergemeentelijke Structuurscan, de nota's Ruimtelijke Kwaliteit, *de Structuurvisie openbare ruimte* en de Haarlemse Woonvisie vormen de basis...".

Coalitieakkoord Het oog op morgen 2010-2014: "...De prachtige groene randen van de stad blijven onaangetast. Het westelijk tuinbouwgebied blijft beschikbaar voor tuinbouw, agrarische ondernemers, recreatie en natuur. Dit betekent dat alleen de contractueel verplichte bouwprojecten nog doorgaan en dat de rest zal worden heroverwogen. *Het nu vigerende structuurplan moet, uit oogpunt van een sterke inzet op een duurzame kwaliteit van de openbare ruimte en de groenstructuur, worden herzien.* Ook zal de huidige woonvisie worden vervangen. Wel blijven we investeren in de wijkverbetering in met name Schalkwijk, Haarlem-Oost en Delftwijk. ..."

Een structuurvisie openbare ruimte wordt gemist

In de praktijk blijkt dat de kaderstellende documenten die we in Haarlem hebben onvoldoende handvatten bieden om keuzes te kunnen maken voor de inrichting van de openbare ruimte. De ambitie is een structuurvisie te maken die helderheid verschaft over waar we als stad naar toe willen.

Helderheid richting de stad en de omgeving, maar ook richting onze eigen organisatie over de aspecten waar rekening mee moeten houden bij de uitwerking van sectoraal beleid en de concrete uitvoering. In de praktijk is sprake van strijdige of botsende beleidsvoornemens. Dit leidt tot discussies en vertraging en inefficiëntie bij de uitvoering van projecten in de openbare ruimte.

Met de Structuurvisie openbare ruimte wordt voorbereidend werk verricht voor de invoering van de Omgevingsvisie

Naar verwachting treedt in 2018 de Omgevingswet in werking. Deze wet zal tientallen wetten en honderden regelingen op het gebied van ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water vervangen.

Zowel in een Omgevingsvisie als Structuurvisie worden beleidslijnen geprioriteerd, waarbij de Omgevingsvisie een breder terrein zal gaan bestrijken dan de Structuurvisie openbare ruimte en ook de bebouwde omgeving omvat. De Structuurvisie openbare ruimte dient daarom ter voorbereiding op een verbreding in een Omgevingsvisie.

In een Omgevingsvisie wordt meer gecommuniceerd en inzichtelijk gemaakt door middel van digitaal toegankelijke kaarten dan door beschrijvende teksten. Voor de Structuurvisie openbare ruimte wordt deze methodiek alvast gehanteerd (dus geen uitgebreid visiedocument).

Een Milieueffectrapportage levert meerwaarde op

Voor de Structuurvisie openbare ruimte is een Milieueffectrapportage (m.e.r.) verplicht vanwege het voornemen de ringweg te completeren. Mogelijk andere m.e.r.-plichtige activiteiten zullen nog nader gespecificeerd moeten worden, zoals flankerende maatregelen als op- en afwaardering van wegen, 'knips' en/of tunnel(s)). Een Milieueffectrapportage dient volgens de wet ook in te gaan op niet m.e.r.-plichtige activiteiten, die mogelijk effecten hebben op milieu, landschap of natuur. Naast de wettelijke verplichting levert een dergelijke rapportage meerwaarde op omdat, bij voorkeur zo vroeg mogelijk in het planproces, die een belangrijke bijdrage levert aan zowel het ontwerpen als het zorgvuldig afwegen van oplossingen, het maken van integrale keuzes en de bestuurlijke verantwoording daarvan. Ook levert de rapportage meerwaarde in de vervolgfase, wanneer de voorgestelde maatregelen nader moeten worden uitgewerkt.

Een lange termijn visie op de openbare ruimte is wettelijk verplicht

Tenslotte is het een wettelijke verplichting om een lange termijn visie op te stellen op de ruimtelijke ontwikkeling. Weliswaar heeft in Haarlem al in april 2005 de gemeenteraad het Structuurplan Haarlem 2020 vastgesteld. Met het in werking treden van de Wet ruimtelijke ordening (2008) is dit structuurplan van rechtswege een structuurvisie geworden. Deze structuurvisie omvat echter voornamelijk een visie op de *bebouwde* omgeving van Haarlem

en de ontwikkeling ervan. Voor de *onbebouwde* omgeving is op het schaalniveau van de structuurvisie onvoldoende richtinggevend kader beschikbaar.

Als deelherziening van de bestaande structuurvisie zal de nieuwe Structuurvisie openbare ruimte het kader bieden voor de ruimtelijke ontwikkeling van de openbare ruimte in de stad. Het Structuurplan en de daarin opgenomen doelstellingen zijn richtinggevend voor de Structuurvisie openbare ruimte.

Er zijn financiën en capaciteit beschikbaar

De kosten voor het uitvoeren van de 3^e fase het project bedragen (naast de ambtelijke capaciteit) € 90.000. Dit budget is nodig voor de kosten van de wettelijke verplichte milieueffectrapportage, verkeerskundig onderzoek het advies van de commissie m.e.r. en communicatie en inspraak. De kosten worden gedekt uit beleidsveld 04.01 Duurzame stedelijke ontwikkeling, product Ruimtelijke ontwikkeling (kostenplaats 681502 Regio/stedelijke visies en de hoofdrekening is 43458 Overige diensten). In de Kadernota 2015/Bestuursrapportage 2015-1 is het voorstel aan de raad opgenomen om te besluiten de desbetreffende middelen te onttrekken aan de bestemmingsreserve wonen.

Het project wordt uitgevoerd binnen de regulier beschikbare ambtelijke capaciteit.

5. Risico's en kanttekeningen

Draagvlak is belangrijk voor de Structuurvisie openbare ruimte

Het voorbereiden van een Structuurvisie openbare ruimte vergt een complex en intensief traject. Bij de voorbereiding van de ontwerpstructuurvisie moet voldoende rekening worden gehouden met reeds eerder ingebrachte reacties en zienswijzen. Communicatie, informatie en inspraak is dan ook een belangrijk aandachtspunt binnen het project.

De 'scope' van het project moet goed worden bepaald

Voor het realiseren van de planning is van belang dat duidelijk wordt omschreven welke onderwerpen binnen het aandachtsgebied van de Structuurvisie openbare ruimte vallen, en welke niet.

6. Uitvoering

In het plan van aanpak wordt een aantal deelproducten onderscheiden om te komen tot een (ontwerp-) Structuurvisie openbare ruimte.

Tijdens het project vindt een aantal keer bestuurlijke besluitvorming plaats:

- de raad besluit over de notitie reikwijdte en diepgang Milieueffectrapportage.
- het college bespreekt de ontwerp Structuurvisie openbare ruimte en Milieueffectrapportage met de raadscommissie(s) alvorens deze vrij te geven voor inspraak.
- de Structuurvisie openbare ruimte wordt (na verwerking van de inspraakreactie) ter vaststelling aangeboden door de gemeenteraad.

In de vorige fases hebben twee participatietrajecten plaatsgevonden, zowel digitaal en analoog. Er zijn bijeenkomsten gehouden en er was een interactieve website. Daarnaast was er een apart participatie traject voor raadsleden. Bewoners en ondernemers hebben met elkaar gediscussieerd over de belangrijkste onderwerpen van de Structuurvisie openbare ruimte. De resultaten hiervan zijn opgenomen in een participatierapport. Hierna is het traject stil gevallen. De communicatiefase start door deze betrokkenen opnieuw te benaderen.

Hoewel het abstractieniveau van de ontwerpvisie nog steeds hoog zal zijn, komen er toch concrete voorstellen voor het gebruik van de openbare ruimte naar voren. Met het communicatietraject wordt hier op aangesloten door de presentaties en discussies gebiedsgericht te organiseren, gebaseerd op de belangrijkste onderwerpen in die gebieden. Hierbij worden de raadsleden betrokken. Samen met hen worden de discussiepunten per gebied gedefinieerd en worden de bijeenkomsten voorbereid. Waar mogelijk hebben raadsleden ook een rol bij de presentaties en discussies. Welke rol precies willen wij graag met de raad bespreken tijdens een informatiemarkt over de Structuurvisie openbare ruimte. Dit traject start na het zomerreces 2015.

7. Bijlagen

Bijlage 1: plan van aanpak Structuurvisie openbare ruimte (3^e fase).

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester